

A családalapítás megkönnyítése.

Írta: Lukács Ggörgy.

A magyar társadalom lelkiismerete felébredt. Tudatára jutott annak, hogy a nemzeti javak legértékesebbje az emberi élet, az emberi egészség. Úgy látszik: megértő jobb korszak következik, korszak, mely az embergazdaság jelszavát írja zászlajára, mely nem fogja túrni azt, hogy Magyarország vezessen a halálózások nagy számában, az emberi élet rövid tartamában. Csak egészségben megalapozott, munkabíró és hosszú életű egyénekkal ellátott társadalom tud olyan ma-adandó értékeket termelni a közgazdasági, a kulturális avagy a sociális élet terén, melyek élőhaladást jelentenek az emberiség történetében.

Ez a felébredt egészséges közszellem nagy odaadással vette vizsgálat alá a nemi betegségek romboló hatását és keresi ennek a nemzetrontó rombolásnak orvosiasí módjait.

Sok jó eszme merült fel, sok gyakorlati tanács hangzott el.

Am a legleleményesebben összeállított védekezési módozatok is csak mérsékelt eredmény elérésére alkalmasak. A teljes eredményt, a nemi betegségek átkától való végleges megmenekedést csak az biztosíthatná, ha a nemi életet kivétel nélkül mindenkinél azon magasabb erkölcsi korlátok közé tudnók szorítani, amelyek megfelelnek az ember fenköltebb erkölcsi mivoltának, továbbá a nemi ösztön rendeltetésének, amely rendeltetés a fajfentartás magasabbrendű feladatában kulminál. A fajfentartás az embernél, nevezetesen pedig a kultúrembernél célját rendeltetésszerűen csak úgy szolgálhatja, ha annak gyakorlasi módja nemcsak az ember fiziológiai lényének, hanem erkölcsi egyéniségének is megfelel.

Erkölcstiszta nemi életet csak a családi élet körében lehet élni. Tudnók csak biztosítani, hogy minden férfi és minden nő nemi szükségletét kizárólag a családi élet körében, a házasságon belül elégítse ki, akkor egy-két emberöltön keresztül egészen kiszoríthatnók a nemi betegségeket s néhány nemzedék életének ideje alatt a nemi betegségek minden járulékos következményeitől is megmenthetnók az emberiséget.

Az igazi, a leghatékonyabb profilaxist a nemi betegségek ellen a tiszta családi élet nyújtja. Mindaz, ami a családi élet mélyítésére, a monogam házasság erősítésére szolgál, egyúttal a nemi élet tisztaságát mozditja elő és így következményeiben a nemi betegségekktől való megszabadulást idézi elő.

Vegyük már most vizsgálat alá, hogy a nemi betegségeknek ezt a leghatásosabb profilaxisát minő intézkedésekkel lehetne elérnünk és tartamosán biztosítanunk.

Elsősorban is a felvilágosítás és a példaadás minden eszközét és módját fel kell használnunk arra, hogy a társadalomnak a nemi élet tekintetében általánosan vallott az a téves alapfelfogása, mellet röviden a kettős, morál kifejezésével jelölhetek meg, tisztultabb, az ember etnikai lényének egyedül megfelelő és az ember fiziológiai alkotásával is teljesen megférő helyes felfogásnak adjon helyet, amely a nemi élet tekintetében a két nemre egyforma erkölcsi mértéket alkalmaz. Vanak a társadalomnak megrögzött előítéletei, melyekkel nagyon bajos szembe szállani, mert hiszen századok és ezredévek folyamán kialakult conventiók azok, melyek bármily hibásak, mégis annyira beették magukat a közfelfogásba, hogy nemzedékek kitartó komoly mun-

kája szükséges ahhoz, hogy ezek a megrögzött előítéletek csak némileg is megingathatók legyenek.

Ilyen előítélet a kettős morál előítélete is.

Hiszen még napjainkban is — a tudomány felvilágosításai és a nőmozgalom erőteljes fellépése dacára — még a női társadalom túlnyomó nagyrésze is helyesli és ellenmondás nélkül belenyugszik abba, hogy a férfira a nemi életet illetőleg egészen laza, a nőre nézve pedig nagyon szigorú mérték alkalmazassék. A házasságban élő nőre becület kérdése, hogy nemi életet a házasságon kívül ne folytasson. Férfira ilyen becületkódexet nem ismer a társadalom.

Pedig, ha kihelyezkedünk az eszmetársítások azon milieujéből, melynek a kérdésnek megítélésénél százas megszokás folytán kialakult és a teljesen objektív megítélés nézőpontjára tudunk emelkedni, lehetetlen be nem látnunk, hogy a kettős morál teoriája nagyon igazságtalan, nagyon jogosulatlan, egészen alaptalan. Semmi egyéb mint előítélet. A szónak abban a valódi értelmében, hogy önmagunkat vezetjük téltre ennek az önkényes, sem a tudomány, sem a természeti szükség, sem az erkölcs által nem igazolható tételnek felállításával és dogmaszerű hirdetésével.

A fiziológusok túlnyomó nagy része tagadja azt, hogy a férfi nemi ingere olyan ellenállhatatlan erő volna, amellyel szemben az egészség nagyobb mérvű veszélyeztetése nélkül ne lehetne ugyanazokat az erkölcsi korlátozásokat alkalmazásba venni, amelyeket a nő nemi életére nézve az erkölcs parancsa és a társadalmi megszokás előír. Itt-ott akadnak ugyan még fiziológusok, akik azt az álláspontot képviselik, hogy a férfi nemi ösztöne hatalmasabb, semhogy ugyanolyan erkölcsi korlátozásnak volna alávetendő, mint amilyennek a nő nemi élete alá van vetve. Ezek a fiziológusok azonban nem veszik számba azt, hogy az ösztönökre is befolyást gyakorolnak a szokások, a társadalmi conventiók, tehát ha nemzedékről nemzedékre folyton csak azt hirdeti a conventió, hogy a férfi nemi ösztöne nem korlátozható, a férfiak átlaga természetesen még csak kísérletet sem tesz nemi ösztönének bármilyen korlátozására, hanem a legszabadabb, mondhatnám a legvadabb érvényesülést enged annak. Bizony, bizony, az az állítólagos korlátozhatatlanság nem a természet szava, hanem a társadalmi megszokása, a társadalmi conventio.

A nemi ösztön hatalmas folyamat. De az ember erkölcsi természetével, lényének magasabbrendűségével ellenkezik az, hogy ezt az ösztönt az erkölcs és a közérdek szempontjából bizonyos józan szabályozásnak alávetni ne lehessen. Ha az egyik nemre nézve létezik ilyen korlátozás, helytelen és igazságtalan nem alkalmazni a másik nemre is ugyanezt a korlátozást.

Megszoktuk, hogy a férfi nemi életére teljesen laza erkölcsi mértéket alkalmazunk, a nő nemi életét pedig szigorúan ítéljük meg. Amiből aztán az az anomália is folyik, hogy valamely nemi érintkezésből az abban részt vett egyik félre — a nőre — elítélő következtetést vonunk le, a másiknál — a férfinál — pedig számba sem vesszük, noha talán éppen a férfi van legális kötelékkel máshoz fűzve a nő pedig nincs.

Ezen a hazug helyzeten agy csapással segíteni nem lehet. De igenis a felvilágosodottság folyamánya, sőt — tisztult ítélet szerint — a férfi büszkeség egyenes követelménye volna szakítani ezzel a hazug morállal és becsepegtetni a lelkekbe azt, hogy a férfi szabad kalózkodása a nemi élet terén erkölcsi visszaélés, melynek nincs igazolható alapja. Nem egyesek visszaélése, ha-

Nem visszaélése az egész társadalomnak, melynek egyik része — a férfiak — kihasznál egy jogosulatlan szabadságot, másik része — a nők — eltűri, sőt helyesli is ennek a jogosulatlan szabadságnak létezését és kihasználását.

Ha már most elvben azzal rendben volnánk, hogy férfira-nőre közös morál alkalmazandó a nemi élet terén, folytatólagosan abban a közelednünk kellene a természethez, hogy mind a két nembeli ifjúság nemi érettségének elkövetkezésekor lehetőleg megtalálja azt a legális keretet, melyen belül nemi ösztönét kielégíthesse és az ahhoz fűzött fajfentartási hivatásának megfelelhessen, azaz idejében családot alapíthasson.

Persze, hogy ez nagyon nehéz kérdés. Főleg a magasabb műveltségű osztályoknál. A magasabb műveltségű társadalmi osztályokban, főleg a férfiaknál nagyon hosszú tanulmányi előkészületet követelünk meg, úgy hogy az életpályájára való előkészülés még nem ért véget, aradón a nemi érettség már bekövetkezett.

További nehezítése az idejében való családalapításnak a katonáskodási köteleesség.

Ismét továbbmenő nehézsége az idejében való családalapításnak — ez is főleg a műveltebb osztályoknál — a gazdasági akadály. Nem házasodhatik a fiatal ember, mert nincs családfenntartáshoz szükséges elegendő keresete.

Egyéb akadály a idejében való házasságra lépésnek a közalkalmazottak némely kategóriáinál pl. a katonatisztekénél, azok a külön kikötések, melyek szerint a házasságra lépést csak meghatározott vagyoni óvadék kimutatása ellenében s ez esetben is csak bizonyos numerus clausus korlátai között engedik meg. Vannak azután foglalkozások, melyekben nincs megengedve a házasságra lépés, így pld. egyes hitfelekezetek papjaira is kötelező a nőtlenség (coelibatus), avagy némely államokban a tanítónőknek nem engedik meg a házasságra lépést. Van azután a köz- és magánalkalmazásoknak egész nagy sora, amelyekből a gyermekes, főleg a több gyermekes családapák ki vannak zárva.

Mindezekkel a rendszabályokkal, mindezekkel a szokásokkal, melyek egyfelől népesedési szempontból károsak, másfelől annak folytán, hogy a nemi életet a családi élet körén kívül való területre szerítik, szaporítják a nemi betegségek továbbterjedésének alkalmait, de nézetem szerint erkölcsbe ütközőek is, mert a természet által parancsolt és a nemzeti élet szempontjából szükséges családalapítások meggátlására vezetnek, szakítani kell.

A házasodásnak házassági óvadékhoz kötése és ez által való megnehezítése szintén eltörplendő. Ehelyett a nő és család tisztéknek olyan fizetést kell adni, melyből azok családjukat eltarthatják. A házasodási numerus szintén eltörplendő.

Nem tehetek róla, de én a papi coelibatus intézményével sem tudok megbarátkozni. Nem látok magasabb erkölcsi tökélyt a papi nőtlenségben, és pedig annál kevésbbé, mert a coelibatus a papok legnagyobb részére nem az abszolút önmegtartóztatást, csupán a házasságtól való tartózkodást jelenti. És azt sem ismerem el, hogy a papi funkció odaadó teljesítése szenvedne azáltal, ha a papok tisztas családi életet élnének. Ellenkezőleg, a tisztas családi élet erkölcsi szempontból is legméltóbb az Isten képeire teremtett emberhez s embertársainak gondját-baját tehát lelki életét és lelki szükségletét is jobban érti az aki mint normális embertársai, családot alapít, mint az, aki önző családtalansá-

gában éli napjait. A családi élet mindenkire, aki abban él, az altruizmus gyakorló iskolája, családtalan élet többnyire az önzést fejleszti. Szóval én úgy érzem, hogy a családi élet semmikép sem lenne akadálya annak, hogy a pap hívei lelki szükségletét hivatásosan szolgálja, ellenkezőleg közelebb hozná a papot híveihez, megértőbbé tenné őt azokkal szemben. A coelibatus intézménye különben sem nyugszik dogmatikus alapon, az csak fegyelmi rendszabály, amely a vallás és a vallásos élet minden sérelme nélkül bármikor megváltoztatható.

Egyéb családalapítási korlátozásoknak is meggyőződésem ellensége vagyok. Pl. a legnagyobb mértékben perhorreskálom némely államban fennálló azt a rendelkezést, hogy tanítónővé csak hajadon, elvált, vagy; özvegy nők nevezhetők ki s hogy tanítónő, míg ilyen állást betölt, nem mehet férjhez. A tanítónői foglalkozás egyáltalában nem zárja ki azt, hogy a tanítónő hivatalával járó kötelességének lelkiismeretes teljesítése mellett családanyai kötelességeit is kifogástalanul elláthassa.

Nemhogy megszorítani nem szabad a házasságkötésre képes és alkalmas egyének házasságra lépését és családjuk normális tisztességes szaporodását, hanem ellenkezőleg minden eszközzel, minden rendelkezésünkre álló módon oda kell hatnunk, hogy a testileg és szellemileg ép ember, férfi mint nő, idejében családot alapítson.

Népesedés politikai, fajnemesítési szempontból, valamint a nemi betegségek elleni küzdelem szempontjából egyaránt nem az a főfontosságú, hogy egyáltalában könnyíttessék meg a házasság és a családalapítás, hanem az, hogy az idejében való házasság és családalapítás részesüljön előmozdításban. Mert az ifjú korban kötött házasságokból származnak a legéleterősebb nemzedékek, s mert az ifjú korban való családalapítás könnyíti meg a szabad szerelem gondolatába belenevelt férfi nemnek, hogy házasságra lépése előtt önmegtartóztató legyen, házasságra lépése előtt nemi betegséggel ne fertőzködjék, tehát ne nemileg fertőzötten lépjen házasságra, amint hogy manapság a házasságra lépő férfiak túlnyomó nagyrésze már átment nemi betegségeken akkor, amikor megházasodik s egy része házasságának fenállása ideje alatt is folytatja a fertőzés folytonos veszedelmével járó nemi kalózkodást.

Konkludálok abban, hogy az idejében való családalapítás megkönnyítése a legjobb profilaxis a nemi betegségek terjedése ellen,